

Na stárnutí populace se ČR připravuje nedostatečným tempem

Čas vánoční nás vede k tomu, abychom přemítali o skutečných hodnotách života. Ačkoli má každý patrně trochu jiný názor na to, co potřebuje k uspokojení svých potřeb, všichni se shodneme, že zdraví či dobré a vstřícné sociální vazby jsou základem naší pohody. Tím více v době, kdy přestáváme být

aktivní, a rozhodneme se užívat si zaslouženého odpočinku. Naše nároky se mění, často potřebujeme více než kdy jindy pomoc ostatních. Stáváme se uživateli sociálních služeb. Aby byly kvalitní a přinášely nám i radost, o to se způsobem sobě vlastním stará Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky. Jeho prezidenta Ing. Jiřího Horeckého, Ph.D., MBA jsem se zeptala:

Asociace má jasné poslání. Ale – co je dnes jejím hlavním cílem?

Asociace se dlouhodobě snaží ovlivňovat prostředí poskytování sociálních služeb tak, aby bylo pro poskytovatele optimální. Pod touto definicí se skrývá zajišťování efektivního financování a úpravy těch zákonů a právních norem, které mají na poskytování sociálních služeb vliv. K významným činnostem Asociace patří ale i informační servis a široká škála služeb, které nabízí svým členským organizacím. Těchto aktivit je celá řada od konferencí přes vzdělávání a publikační činnost až po certifikace kvality či možnosti zapojení do řady projektů.

Daří se vám ovlivňovat českou legislativu a obhajovat podnikání poskytovatelů sociálních služeb u nás. Z čeho máte v poslední době největší radost? Co se povedlo?

Samozřejmě ne ve všem jsme úspěšní, ale větší věc se nám podařilo prosadit a daří prosazovat i nadále. Důležité v tom je, že Asociace má již svůj stabilní tým zaměstnanců, kteří nejsou závislí na evropských projektech a mohou se naplno věnovat činnosti pro naše členy, včetně té „vlivové“. Jsem rád, že se po letech podařilo zafixovat (jednak prohlášením vlády ČR a jednak do rozpočtového výhledu) vyšší státních dotací pro poskytovatele registrovaných služeb na 7,9 mld. Kč. Není to tak dávno, kdy jsme řešili návrhy na stanovení této částky mezi 3–6 mld. Kč. Dále jsme byli úspěšní v prosazení přechodu inspekční činnosti z úřadů práce na MPSV ČR a v řadě dalších věcí.

Lidem přibývají roky, a to s sebou nese řadu nových sociálních vazeb, zkušeností a potřeb. Jak byste tuto skutečnost hodnotil z pohledu Asociace a jak ji vnímáte jako člen Rady vlády pro seniory a stárnutí populace?

Z pohledu péče a sociálních služeb je nutné vnímat stárnutí obyvatel v širším kontextu. Mění se i rodinné hodnoty a preference, potřeby práce a posun výchovy dětí. S tím vším souvisejí nové otázky a výzvy, jako např. problémy tzv. sendvičové generace, potřeba zajištění péče, ale i preference domácího namísto ústavního, resp. institucionálního prostředí. Česká republika se na stárnutí populace připravuje nedostatečným tempem. Máme sice již několik let plán vztahující se k problematice stárnutí populace (Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí), ale chybí skutečný zájem jednotlivých rezortů na jeho plnění či konkrétní indikátory, které by byly okamžitým odrazem úspěšnosti jeho naplňování.

Vyvíjíte expertní činnost. V čem je základ a k čemu nové poznatky slouží?

Naše expertní činnost je zaměřena hlavně na kvalitu sociálních služeb, její měření a zvyšování její úrovně (projekty Značka kvality a E-Qalin, vydání „asociačních“ standardů kvality...). Dále pak na komparace a srovnávací analýzy systémů jiných zemí s návrhy možné implementace jednotlivých prvků v ČR. Tyto aktivity jsme v minulosti vyvíjeli s Rakouskem, Islandem a nyní např. se Švýcarskem. A naposledy je nutné zmínit průzkumy a analytickou činnost.

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR

Také udělujete Značku kvality v sociálních službách. Kdo ji může získat? Jsou to pouze domovy důchodců, nebo i jiná zařízení?

Značka kvality v sociálních službách je již několik let velmi úspěšným projektem. Domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a od letošního roku nově i pečovatelské služby a denní stacionáře pro osoby se zdravotním postižením se mohou dobrovolně rozhodnout pro certifikaci kvality. V případě domovů pro seniory jde o posuzování více než 300 kritérií v oblastech ubytování, stravování, volný čas a kultura, partnerství, péče. Výsledkem je v první řadě zpětná vazba a konkrétní, a hlavně reálné návrhy na zlepšení. Poté následuje hlavní výstup certifikace, tj. přidělení 1–5 hvězd (jak v celkovém hodnocení, tak v jednotlivých oblastech). Od roku 2013 je Značka kvality registrována v rámci vládního programu Česká kvalita.

Na stárnutí populace se ČR připravuje nedostatečným tempem

dokončení ze strany 1

Co všechno si lze představit pod pojmem poskytovatel sociálních služeb? Jsou to majitelé a provozovatelé domů seniorů, ordinace lékařů se specializací na služby pro starší obyvatele, zřizovatelé pečovatelských a gastro-nomických služeb, rehabilitační pracoviště? Týká se to pouze oblasti služeb, nebo i podnikatelských subjektů v jakémkoli oboru?

Poskytování sociálních služeb je upravováno zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kde jsou uvedeny nejen základní podmínky poskytování, resp. registrace, ale i základní typy sociálních služeb. Možnost poskytovat sociální služby je otevřena všem. Registrace je tedy „nárokovým“ procesem. Druhým krokem, za účelem získání státní dotaci, je dostat se do krajské sítě poskytovatelů sociálních služeb, která je určována na základě potřeb daného kraje. Poskytovatelem sociální služby může být jakákoliv právnická či fyzická osoba, která splní dané podmínky, není to tedy omezeno pouze na neziskový či veřejný sektor.

Mimo tuto legální cestu však existuje několik desítek poskytovatelů „sociálních“ služeb,

kteří tak činí bez patřičné registrace, pouze na základě živnostenských oprávnění. Tyto organizace jsou v poslední době (oprávněně) předmětem kontrol krajů, MPSV ČR ale i Kanceláře veřejného ochránce práv.

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR je nezávislým profesním sdružením právnických a fyzických osob, jehož hlavním cílem je podporovat rozvoj a zvyšovat úroveň poskytovaných sociálních služeb v České republice. Byla založena v roce 1991. Je největším profesním sdružením v segmentu sociálních služeb a jediným, které nabízí členství všem bez ohledu na formu právní subjektivity a typ sociální služby. Asociace je od roku 2008 profesionální organizací se stálým personálním zázemím odborných zaměstnanců a externích odborníků.

Asociace sdružuje více než 960 členských organizací, které poskytují téměř 2400 registrovaných sociálních služeb pro statisíce osob. Aby se efektivně zapojovala do rozvoje sociálních služeb a zlepšování jejich dostupnosti v naší zemi, spolupracuje především s Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvem zdravotnictví ČR, Svazem měst a obcí ČR, Asociací krajů ČR a Unii zaměstnavatelských svazů ČR, ale také s mnoha dalšími profesními a zaměstnavatelskými organizacemi. Asociace má zastoupení ve všech relevantních radách, komisích, pracovních skupinách, výborech apod. a průběžně zprostředkovává svým členským organizacím aktuální informační servis.

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR realizuje mnoho projektů na národní a mezinárodní úrovni, které jsou zaměřeny nejen na poskytovatele sociálních služeb, ale i na jejich cílové skupiny, tj. zejména seniory a osoby se zdravotními postizením. Asociace dále vyvíjí vzdělávací činnost prostřednictvím Institutu vzdělávání APSS ČR a patří mezi nejvýznamnější vzdělavatele v sociálních službách v ČR. Vyvíjí také publikační aktivity, zejména vydáváním v České republice a na Slovensku nejrozšířenějšího a renomovaného odborného měsíčníku Sociální služby, dále odborného časopisu Listy sociální práce a rovněž dalších publikací, textů a brožur.

Asociace poskytuje informační a další potřebnou podporu svým členským organizacím a snaží se aktivně přispívat ke kultivaci celého systému sociálních služeb ČR.

Myslete si, že je v České republice stáří považováno s dostatečnou úctou a respektem?

To je otázka, která nabízí řadu relativních odpovědí. Abychom mohli činit požadovaný soud, muse-

li bychom mít měřítko, ke kterému bychom to hodnoci vztáhli. Jsou úcta a respekt dostatečné vzhledem k průměru EU, k jednotlivým zemím, k našim očekáváním, k naší české tradici a hodnotám apod.? Projevování úcty a respektu je ve většině případů předmětem přístupu jednotlivců (příp. státu jako takového). Jednoducha odpověď tedy není možná. Z mého subjektivního pohledu bych si to dovolil hodnotit slovy: máme co zlepšovat.

Jaká je vize Asociace pro rok 2015? Bude to například i podpora administrativních a jiných změn, jež by obecně vedly k jednodušším či smysluplnějším podmínkám podnikání v sociálních službách?

Snižování byrokratické zátěže je naším dlouhodobým cílem, avšak nepodaří se nám to v roce 2015. Tyto změny jsou v rámci připravované novely zákona o sociálních službách připravovány až na rok 2016. Obdobně i zjednodušení podmínek a racionalizace typologie sociálních služeb jsou plánovány až s účinností od dalšího roku. Asociace se příští rok zaměří na dvě hlavní aktivity: na pokračování transformace sociálních služeb a dále na systémové řešení dlouhodobé péče v ČR.

ptala se Eva Brixl